

M e g h í v ó

Az MST Társadalomstatisztikai szakosztálya szakmai vitát szervez, a foglalkozásokat rendszerező hazai FEOR és a nemzetközi ISCO-08 harmonizációjával, illetve felülvizsgálatával kapcsolatos elképzelésekről. A különböző szakmai szempontok megjelenítése érdekében, szakértőket kértünk fel az egyes részterületekről, akik elmondják a FEOR alkalmazása kapcsán szerzett eddigi tapasztalataikat, valamint a tervezett változtatásokkal kapcsolatos véleményüket.

Tervezett program

Lakatos Miklós (KSH):

Tájékoztató az eddigi munkálatokról

A FEOR kapcsolódása a nemzetközi foglalkozási nomenklatúrához
(ISCO)

Lannert Judit (TÁRKI-TUDOK):

A FEOR kapcsolódása a szakképzési nomenklatúrákhoz

Köllő János (MTA Közgazdaságtudományi Intézete)

A munkaügyi statisztikai szempontok megjelenése a FEOR rendszerében

Sági Matild (TÁRKI):

A FEOR alkalmazhatósága a társadalmi rétegződési vizsgálatokban

A vita időpontja: 2008. április 29-én, 16'30 – 19'00

Helyszíne: a Központi Statisztikai Hivatal, Keleti Károly tanácsterme
(Budapest, Keleti Károly u. 5-7)

Harcza István
Szakosztályvezető

Tájékoztató az eddigi munkálatokról

Előzmények

A foglalkozásokat rendszerbe foglaló FEOR-t nagyon sok területen hasznosítják, a munkaügytől kezdve, - a szakképzési rendszereken keresztül, - egészen a társadalmi rétegződést felvázoló társadalomstatisztikai-szociológia vizsgálatokig nélkülözhetetlen kiindulást nyújtva a rendszert alkalmazók számára. A fentiek miatt a FEOR-ban, - többnyire 15-20 évenként, - kezdeményezett változtatások, felülvizsgálatok tovagyrúzó hatása szinte felmérhetetlen. Ebből az is következik, hogy mindennemű módosítást, - és különösen a nagyhatású felülvizsgálatot, - csak a felhasználó szakemberek szélesebb körével való egyeztetés alapján célszerű megtenni.

A mostani felülvizsgálat közvetlen kiváltója az, hogy az ILO elkészítette a nemzetközi standardokat leíró, ISCO-08 néven közreadott és a kívánt módosításokat tartalmazó tervezetet, amelyet a FEOR-93 felülvizsgálatakor célszerű alapként kezelni. Legalább olyan fontos azonban az, hogy a legutolsó felülvizsgálat óta számos új igény merült fel a rendszerrel szemben, amelyeket feltétlenül figyelembe kell venni.

A módszertani harmonizációt jelentő feladatnak a KSH a felelőse, és e minőségében a Hivatal 2007-ben elindította az ezzel kapcsolatos projekt előkészítési munkálatait. Ennek keretében elkészült egy előzetes elképzelés, amelyről külső szakemberek (Foglalkoztatási Hivatal, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet) is véleményt mondtak. A munka jelenlegi fázisában egy olyan dokumentum áll össze, amely tartalmazza az eddig beérkezett észrevételeket. Az anyag jelenlegi formájában alkalmas a szakmai vitára, ezért az MST Társadalomstatisztikai szakosztálya vitafórumot kezdeményezett a felülvizsgálattal kapcsolatos szakmai vélemények megismerése céljából.

A felülvizsgálat során érvényesített alapelvek

- A FEOR-08 a lehető legnagyobb mértékben harmonizáljon az ISCO-08 rendszerével oly módon, hogy a FEOR-93 már bevált és jól alkalmazható megoldásai is megmaradjanak. Itt kell megjegyezni, hogy a FEOR-93-nak az 1990-es évek eleji kialakításakor még nagymértékben figyelembe kellett venni – a visszatekintő adatok biztosítása miatt – a korábbi, 1975-ös FEOR-ral történő kapcsolat biztosítását, így a FEOR-93-nak az ISCO-88-hoz történő harmonizációja nem volt teljes. Jelenleg tehát a két nomenklatúrának az akkor elmaradt összehangolását is el kellett végezni, és ez is az egyik oka a FEOR-93 nagyobb mértékű átalakításának.
- A FEOR-93 foglalkozásainak megnevezései, számai lehetőleg megmaradjanak és csak a szükséges mértékben. Fontos szempont volt, hogy mind az ISCO-08-cal, mind a FEOR-93-mal történő megfeleltetés a lehető legoptimálisabb legyen, hiszen a hosszú idősorok és a nemzetközi összehasonlítás biztosításához fontos érdekek fűződnek. Ezért több esetben – a harmonizáció biztosítása végett – olyan foglalkozások is megmaradtak a rendszerben, melyeket – ha nem lett volna ez a szempont – ki lehetett volna hagyni a nomenklatúrából.
- A FEOR-93 kialakításakor is – hasonlóan az ISCO-88-hoz – figyelembe kellett venni az adott foglalkozáshoz tartozó minimálisan szükséges képzettségi (képesítési) szintet. Ezt a szempontot a FEOR-08 első változata is figyelembe veszi.

Főcsoportonként a főbb változások a következőkben foglalhatók össze.

Az „1 Törvényhozók, igazgatási, érdekképviselői vezetők, gazdasági vezetők” főcsoportban több foglalkozás összevonása megtörtént (pl. közigazgatási vezetők), a közvetlen termelésirányítói, művezetői foglalkozások megszűntek, illetve – tartalmuk szerint – egy részük a részegység-vezetők, illetve a 3-as főcsoport felügyelő-típusú foglalkozásai közé kerültek.

A „2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások” főcsoportban a FEOR-08 újra szabályozta, bővítette az informatikai jellegű foglalkozásokat, hasonlóképpen változásokat eszközölt az egészségügyi, oktatási foglalkozások terén. A gazdasági foglalkozásokat a korábbiakhoz képest jobban harmonizálta az ISCO-08-hoz.

A „3 Egyéb, felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások” főcsoportban is hasonló változások történtek, mint a 2. főcsoportban. Jelentős változás az is, hogy a bonyolult gépek kezelői, az ún. folyamatirányítók a 8. főcsoportból átkerültek ebbe a rendszerbe. Az ISCO-08 megoldását átvéve jelleggel új foglalkozási alcsoport alakult, mely az ún. hatósági jellegű foglalkozásokat próbálja lehatárolni. Hasonlóan új foglalkozási alcsoportba kerültek az ún. felügyelő típusú foglalkozások.

A „4 Irodai és ügyviteli (ügyfélforgalmi) jellegű foglalkozások” főcsoportban új struktúrába rendeződtek a foglalkozások. Hangsúlyosan szerepelnek ebben a főcsoportban azok a foglalkozások, melyek az ügyfelek tájékoztatását végzik.

Az „5 Szolgáltatási jellegű foglalkozások” főcsoportban az idős és beteggondozási foglalkozások nagyobb részletezettséggel kerültek be a rendszerbe.

A „6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások” főcsoport foglalkozási struktúrája egyszerűsödött, a növényvédelmi, növény-egészségügyi foglalkozások átkerültek a 3-as főcsoportba.

A „7 Ipari és építőipari foglalkozások főcsoport” foglalkozási struktúrája szintén egyszerűsödött, jelentős mennyiségű foglalkozás (pl. bányászati foglalkozások) került összevonásra a 8-as főcsoport foglalkozásaival. A FEOR-93 alkalmazása során jelentős gondot okozott a 7. és 8. főcsoport foglalkozásainak szétválasztása. A FEOR-08 első változata igyekszik ezt a problémát orvosolni.

A „8 Gépkelők, összeszerelők, járművezetők” főcsoportban egyes foglalkozások összevonásra kerültek (pl. az élelmiszeripari foglalkozások), más foglalkozások részletesebben tagolódtak (pl. gyártósori összeszerelők). A bonyolult gépek kezelői, az ún. folyamatirányítók pedig átkerültek a 3-as főcsoportba.

A „9 Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások” főcsoport esetében a FEOR-08 a FEOR-93-hoz képest jobban részletezi az ebbe a főcsoportba tartozó foglalkozásokat (pl. a takarító típusú foglalkozásokat).

A „0 Fegyveres szervek foglalkozásai” főcsoport foglalkozásai változatlan formában kerültek a rendszerbe.

A FEOR-08 nómenklátúra módszertani mellékleteként fog megjelenni *a foglalkozások tartalmi leírása, mely tartalmazza majd az adott foglalkozásokhoz tartozó munkakörök megnevezését is, és e munkafolyamat eredményeként egy hozzávetőlegesen 10-13 ezer munkaköri megnevezést tartalmazó állomány fog a rendelkezésre állni.*